

Justitiekommitténs betänkande 2024/25:JuU32

Riksrevisionens rapport om Säkerhetspolisens verksamhet

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser och rekommendationer som Riksrevisionen har gjort i rapporten Säkerhetspolisens verksamhet.

Behandlade förslag

Skrivelse 2024/25:151 Riksrevisionens rapport om Säkerhetspolisens verksamhet.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	5
Riksrevisionens rapport om Säkerhetspolisens verksamhet	5
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Skrivelsen.....	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens rapport om Säkerhetspolisens verksamhet

Riksdagen lägger skrivelse 2024/25:151 till handlingarna.

Stockholm den 3 juni 2025

På justitieutskottets vägnar

Henrik Vinge

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik Vinge (SD), Teresa Carvalho (S), Mikael Damsgaard (M), Heléne Björklund (S), Pontus Andersson Garpvall (SD), Petter Löberg (S), Charlotte Nordström (M), Anna Wallentheim (S), Adam Marttinen (SD), Mattias Vepsä (S), Fredrik Kärrholm (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Katja Nyberg (SD), Martin Melin (L) och Rebecka Le Moine (MP).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2024/25:151 Riksrevisionens rapport om Säkerhetspolisens verksamhet. I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser och rekommendationer som Riksrevisionen har gjort i rapporten Säkerhetspolisens verksamhet (RiR 2024:24).

Det har inte väckts någon motion med anledning av skrivelsen.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om Säkerhetspolisens verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Riksrevisionens granskning

Bakgrund

Riksrevisionen har granskat Säkerhetspolisens säkerhetsunderrättelseverksamhet och arbete med säkerhetsskydd samt styrningen av myndigheten. Med säkerhetsunderrättelseverksamhet avses arbetet med kontrapionage, kontra-terrorerism samt författningsskydd. Den tidsperiod som har granskats är fr.o.m. 2015, då Säkerhetspolisen blev en självständig myndighet, t.o.m. oktober 2024.

I sin motivering till granskningen pekar Riksrevisionen på att Säkerhetspolisen är en myndighet som har stor betydelse för att skydda Sverige, vår demokrati och våra grundläggande fri- och rättigheter. Till följd av den senaste tidens kraftigt försämrade omvärldsläge samt en förhöjd terrorhotnivå i och mot Sverige har Säkerhetspolisen en synnerligen viktig uppgift att värna Sveriges säkerhet. Riksrevisionen har dessutom aldrig tidigare granskat Säkerhetspolisens verksamhet ur ett effektivitetsperspektiv, fränsett ett antal gånger i mycket begränsade delar när det haft bäring på andra myndigheter som granskats. Sedan Säkerhetspolisen avskildes från dåvarande Rikspolisstyrelsen och blev en självständig myndighet har myndigheten växt, sett till både pengar och personal. Under samma period ökade anslaget med 114 procent.

Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionens samlade bedömning är att det finns flera effektivitetsbrister i Säkerhetspolisens verksamhet. Bristerna är dock enligt Riksrevisionen möjliga att åtgärda. Riksrevisionen lyfter också fram att det pågår ett antal insatser som syftar till att utveckla verksamheten och att det även finns prov på avslutade utvecklingssatsningar med goda resultat, exempelvis genom att effektivisera registerkontrollen så att de tidigare långa handläggningstiderna numera är mycket korta.

Riksrevisionen anser vidare att regeringen inte varit tillräckligt aktiv i sin styrning av Säkerhetspolisen, och enligt Riksrevisionen bör regeringen efterfråga mer information om tillståndet i verksamheten. Riksrevisionen bedömer att regeringen i högre grad borde säkerställa att Säkerhetspolisen arbetar

effektivt, inte minst eftersom det är en av de viktigaste aktörerna för att upprätthålla säkerheten i Sverige.

Enligt Riksrevisionens bedömning kan Regeringskansliet ha nytta av fler av Säkerhetspolisens underrättelseprodukter, exempelvis hotinformation samt strategiska och operativa analyser, för att få en bättre samlad lägesbild av tillgänglig underrättelseinformation och därmed bättre förutsättningar att styra riket.

Riksrevisionen bedömer att tillsynen inom säkerhetsskydd alltför mycket är inriktad mot det som Riksrevisionen kallar företeelser som är förutsättnings- skapande, dvs. säkerhetsskyddsanalyser, säkerhetsskyddsplaner och organisa- torisk placering av säkerhetsskyddschef, och mindre mot faktiska åtgärder för att upprätthålla personalsäkerhet, fysisk säkerhet och informationssäkerhet.

Riksrevisionen konstaterar också att det råder ett visst motsatsförhållande mellan att ge råd i specifika fall och att utöva tillsyn men menar att flera verk- samhetsutövare efterfrågar mer rådgivning och att förarbetena till säkerhets- skyddslagen (prop. 2020/21:194 s. 78) lämnar ett visst utrymme för att lämna mer konkret stöd i frågor om säkerhetsskydd än vad Riksrevisionen ser görs i dag.

Riksrevisionen konstaterar även att Säkerhetspolisen i dag inte får behandla personuppgifter under så lång tid som myndigheten själv anser att den behöver för att kunna utföra sitt uppdrag. Vidare anser Riksrevisionen att det är viktigt att Säkerhetspolisen har möjlighet att använda artificiell intelligens för att bearbeta de stora datamängder myndigheten behöver hantera för att klara sitt uppdrag.

Enligt Riksrevisionen är det inte säkert att det integritetsintrång som sparade personuppgifter utgör väger tyngre än att ha bättre möjligheter att hantera eventuella hot mot människors liv och hälsa. De nuvarande gallrings- reglerna framstår därför som effektivitetshindrande.

Riksrevisionens rekommendationer

I syfte att stärka effektiviteten i Säkerhetspolisens verksamhet lämnar Riks- revisionen en rekommendation till regeringen och ett antal rekommendationer till Säkerhetspolisen. Riksrevisionens rekommendation till regeringen är att utöva en mer aktiv styrning av Säkerhetspolisen genom att efterfråga mer information om hur verksamheten fortlöper.

Skrivelsen

Regeringens bedömning och åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendation

Regeringen instämmer inte i Riksrevisionens bedömning kring regeringens styrning av Säkerhetspolisen, utan anser att verksamheten följs noga. Det för- sämrade säkerhetsläget har dessutom fört med sig en betydande ökning av informationsflödet mellan Säkerhetspolisen och regeringen. Regeringen ser

inte att det är önskvärt med en utveckling mot en mer detaljerad och administrativt tyngd styrning i exempelvis myndighetens regleringsbrev.

Regeringen fattade den 26 oktober 2023 beslut om att göra en översyn av underrättelseverksamheten till stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt i övrigt för kartläggning av hot mot Sveriges säkerhet (dir. 2023:150). Säkerhetspolisen är en av de myndigheter som omfattas av översynen som ska redovisas till regeringen senast den 30 juni 2025.

Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att Säkerhetspolisens underrättelseprodukter är värdefulla för Regeringskansliet och att dessa bör delges Regeringskansliet i större utsträckning än tidigare. Underrättelse-rapporteringen har på regeringens initiativ vidareutvecklats under senare år, och detta utvecklingsarbete behöver fortsätta.

Det är, i linje med vad Riksrevisionen framhåller, önskvärt att Säkerhetspolisens tillsyn gällande säkerhetsskydd inte bara inriktas mot förutsättningskapande företeelser såsom säkerhetsskyddsanalyser och säkerhetsskyddsplaner, utan även mot faktiska säkerhetsskyddsåtgärder. Regeringen noterar dock att de förutsättningsskapande åtgärderna är av central och grundläggande betydelse i verksamhetsutövers säkerhetsskyddsarbete. Säkerhetsskyddsanalysen är kärnan i ett väl anpassat säkerhetsskydd, för att identifiera skyddsvärde, hot och sårbarheter i en säkerhetskänslig verksamhet (prop. 2017/18:89 s. 56). En väl utförd säkerhetsskyddsanalys ger förutsättningar för adekvata säkerhetsskyddsåtgärder.

När det gäller Riksrevisionens synpunkter om utökat stöd till verksamhetsutövare konstaterar regeringen följande. Det är en grundläggande princip inom säkerhetsskydd att den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet ansvarar för säkerhetsskyddet i verksamheten (prop. 2017/18:89 s. 56 f. och prop. 2020/21:194 s. 19). Detta ställer stora krav på verksamhetsutövare som bedriver sådan verksamhet. Tillsyn utgör ett viktigt verktyg för att se till att verksamhetsutövarna uppfyller sina skyldigheter när det gäller säkerhetsskydd. Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 december 2021 fick tillsynsmyndigheterna nya tillsynsbefogenheter och möjligheter att ingripa mot verksamhetsutövare som inte uppfyller säkerhetsskyddslagens krav. Ändringarna medförde att tillsynen ändrade karaktär från att vara i huvudsak stödjande och rådgivande, till tillsyn i mer traditionell mening. I förarbetena betonades dock att det är både nödvändigt och ofrånkomligt att tillsynsmyndigheterna även framöver ger verksamhetsutövarna stöd i säkerhetsskyddsarbetet. Som Riksrevisionen noterar framhölls emellertid också att tillsynsmyndigheterna som utgångspunkt inte ska besvara frågor om vad som ska göras i ett specifikt fall utan snarare lämna upplysningar om innebörden av relevant reglering och hur den ska tolkas samt metoder för hur den kan uppfyllas. För att lämna ett sådant metodstöd har Säkerhetspolisen bl.a. tagit fram vägledningar och exempel på hur säkerhetsskyddsanalyser kan utformas. Säkerhetspolisen strävar också mot att göra tillsynen mer användarvänlig, och myndigheten ser löpande över behovet av ändringar i föreskrifter, vägledningar och interna rutiner. Till exempel strävar Säkerhetspolisen mot att

vara tydlig i beskrivningen av brister eftersom det ökar förståelsen för vilka åtgärder som behöver vidtas.

Regeringen arbetar kontinuerligt med att följa upp tillämpningen av samt förbättra och förtydliga säkerhetsskyddsregelverket. Som ett led i detta gav regeringen i februari 2024 tillsynsmyndigheterna på säkerhetsskyddsområdet i uppdrag att redovisa hur arbetet med tillsyn bedrivits (Ju2024/00356). Syftet med uppdraget var att utvärdera den nya tillsynsstrukturen och se till att tillsynsarbetet är fungerande och effektivt. Utvärderingarna analyseras för närvarande i Regeringskansliet. I december 2024 redovisade Utredningen om en förbättrad process för säkerhetsprövningar betänkandet Säkerhetsprövningar – nya regler (SOU 2024:88). I betänkandet lämnas bl.a. förslag som tydliggör för verksamhetsutövare vad som ska ingå i en grundutredning i en säkerhetsprövning. Förslagen bereds i Regeringskansliet.

Riksrevisionens slutsats att Säkerhetspolisen i dag inte får behandla personuppgifter under så lång tid som myndigheten anser att den behöver för att kunna utföra sitt uppdrag är något som redan är känt för regeringen. En utredning genomförd på regeringens uppdrag en översyn av de bestämmelser som reglerar Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter som rör nationell säkerhet (Ju 2023:02). Uppdraget ska redovisas i april 2025.

Genom den aktuella skrivelsen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion med anledning av skrivelsen. Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2024/25:151 Riksrevisionens rapport om
Säkerhetspolisens verksamhet.